

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації

на тему **«Система розвитку та державного регулювання людського капіталу
в умовах трансформаційних змін»**

здобувача наукового ступеня доктора філософії

Шевченка Дмитра Валерійовича

з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки

за спеціальністю 051 – Економіка

Публічна презентація проведена на спільному засіданні кафедр «Економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі» та «Міжнародних економічних відносин» 21 квітня 2025 року, протокол №10.

За результатами проведеного аналізу теоретичних та практичних аспектів дисертаційного дослідження, опублікованих автором наукових праць за темою дисертації, виконання вимог освітньо-наукової програми, а також обговорення результатів дослідження під час фахового семінару, сформульовано такі висновки..

1. Актуальність теми дослідження. Здобувач переконливо обґрунтовує нагальність та важливість наукового опрацювання питань, що є предметом його дослідження, висвітлюючи зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями у відповідній галузі знань шляхом критичного аналізу з визначенням сутності наукового завдання. Зокрема, здобувач звертає увагу на таке.

У контексті цифровізації, глобалізації та зростання соціально-економічних викликів розвиток людського капіталу стає ключовим чинником економічного зростання. Сучасна економіка потребує фахівців, здатних освоювати новітні технології й адаптуватися до змін ринку праці. Людський капітал, що охоплює знання, навички та креативний потенціал, є основою конкурентоспроможності країни. Глобалізація посилює конкуренцію за таланти, водночас відкриваючи можливості для міжнародної співпраці. Водночас нові виклики вимагають підвищення стійкості економіки й суспільства через інвестиції в розвиток людського капіталу. Для України, яка проходить структурні трансформації та інтегрується у світову економіку, особливо важливим є ефективний розвиток людського капіталу, що вимагає активного державного регулювання через освітню політику, ринок праці та соціальний захист. Саме це зумовило вибір теми дисертаційного дослідження.

З огляду на вищезазначене дисертаційне дослідження Шевченка Д.В. «Система розвитку та державного регулювання людського капіталу в умовах трансформаційних змін», має як теоретичний так і практичний характер, є своєчасним і актуальним.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація Шевченка Д.В. виконана відповідно до планів науково-дослідних робіт Хмельницького національного університету в межах науково-дослідної

теми: «Цифрова трансформація торгівлі та діджиталізація митно-логістичного забезпечення бізнес-структур за умов диверсифікації міжнародних відносин у післявоєнній відбудові економіки України» (номер державної реєстрації: 0122U200189), де автором досліджено можливості впровадження соціальних програм підтримки та професійної адаптації працівників у контексті цифрової економіки у післявоєнній відбудові України та науково-дослідної теми «Соціально-економічні механізми розвитку людського капіталу в системі міжнародного маркетингового та логістичного забезпечення підприємницької діяльності в умовах трансформаційних змін» (номер державної реєстрації: 0122U002372), де автором проаналізовано існуючі наукові підходи у дослідженні відтворення людського капіталу як результату міжнародних економічних і соціокультурних трансформацій.

Сукупність теоретико-методологічних положень та результатів, представлених у дисертації, дозволяє зауважити, що її виконання є важливою складовою частиною цих науково-дослідних робіт.

2. Наукова новизна отриманих результатів. Положення, концептуальні основи, структура дисертації, формулювання завдань і шляхи їх вирішення, а також узагальнені висновки є результатом реалізації авторського задуму та самостійного наукового дослідження. У роботі обґрунтовано ряд теоретичних положень, узагальнень і висновків, які відповідають вимогам наукової новизни, зокрема:

вперше:

- запропоновано концепцію нейромережевого капіталу як нової форми розвитку людського капіталу, що поєднує соціальні зв'язки з можливостями штучного інтелекту та великих даних. Вона розширює традиційне розуміння людського капіталу, акцентуючи на автоматизованому управлінні знаннями, адаптивності, персоналізації та креативності в умовах цифрової трансформації;

удосконалено:

- модель багаторівневого управління (multilevel governance, MLG) для системи розвитку та державного регулювання людського капіталу в Україні, яка, на відміну від існуючих, інтегрує державні, регіональні, приватні та громадянські ініціативи в єдину систему. Вона забезпечує гнучкість і ефективність управління в умовах цифровізації та структурних змін, передбачає чітке розмежування повноважень між рівнями, що сприяє раціональному використанню ресурсів та підвищенню глобальної конкурентоспроможності людського капіталу;

- визначення поняття «людський капітал» як інтегративної сукупності кількісних і якісних характеристик, сформованих через інвестування у його ключові форми, включно з інноваційними елементами. На відміну від існуючих підходів, що зосереджуються на традиційних факторах, це визначення розглядає людський капітал як динамічну основу соціально-економічної системи, здатну взаємодіяти з цифровими технологіями, великими даними й штучним інтелектом у контексті глобальної конкуренції;

- розвиток людського капіталу як цілісний процес формування знань, навичок і цифрових компетенцій, що забезпечує розкриття потенціалу населення та зменшення соціально-економічних диспропорцій. На відміну від існуючих

підходів, це трактування підкреслює потребу в постійній адаптації до змін з урахуванням цифрових технологій і штучного інтелекту, що формують нові моделі зайнятості та зміцнюють конкурентоспроможність суспільства;

- комплексну оцінку людського капіталу в умовах цифровізації, що поєднує класичні складові (освіта, здоров'я, досвід) з цифровими показниками (грамотність, інноваційність, нейромережевий капітал) та враховує доступ до цифрової інфраструктури, на відміну від існуючих ця оцінка базується на модульній структурі (класичний, цифровий, інноваційний модулі), включає нормування, вагові коефіцієнти та інтегральний індекс, що забезпечує адаптивність, комплексність і можливість динамічного моніторингу;

- механізм розвитку та державного регулювання людського капіталу, який оптимізує управління, автоматизує планування компетенцій і персоналізує освітні траєкторії в умовах цифрової трансформації, та на відміну від існуючих підходів, включає нейрорівень як інноваційний компонент, що інтегрує цифрові технології, ШІ та прогнозу аналітику, знижує бюрократію, підвищує точність прогнозів і сприяє ефективному використанню ресурсів для досягнення стратегічних цілей державної політики.

дістали подальшого розвитку:

- концепція цифрової економіки як інтегрованого середовища, що трансформує традиційні процеси за допомогою цифрових технологій, ШІ та комунікаційних інструментів, яка, на відміну від існуючих підходів, розглядає цифрову економіку як комплексну систему, де високий рівень технологічної інтеграції взаємодіє з людським капіталом, управлінням і соціальними структурами, охоплюючи технологічний, організаційний і соціальний аспекти змін;

- науково-методичні підходи до побудови інтегрованої багаторівневої системи розвитку та державного регулювання людського капіталу з класифікацією суб'єктів на центральний, місцевий і базовий рівні, з урахуванням нейрорівня, що спирається на цифрові технології та ШІ. На відміну від існуючих підходів, ця система поєднує зовнішнє управління з ринковими процесами, враховує соціально-технологічні аспекти та забезпечує стратегічне спрямування розвитку людського капіталу в умовах трансформацій;

- науково-методичні підходи до формування системи мотивації людського капіталу в умовах трансформацій, що ґрунтуються на показниках ставлення до змін, відкритості мислення, готовності до ризику та бачення факторів успіху, які на відміну від існуючих поєднують взаємопов'язані методи мотивації, адаптовані до умов цифровізації та змін ринку праці, включаючи матеріальні стимули, розвинуте середовище та методи впливу, з акцентом на прозорість, об'єктивність і залучення працівників.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає у тому, що теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи охоплюють уточнення понятійно-категоріального апарату теорії людського капіталу, узагальнення глобальних тенденцій і регіональних чинників, що впливають на його розвиток в умовах цифрової трансформації, а також вдосконалення методичних підходів до оцінки людського капіталу на

регіональному рівні. Запропонована система державного регулювання передбачає практичне застосування теоретичних напрацювань, методичних висновків і рекомендацій з організаційно-управлінських питань формування та розвитку людського капіталу в цифрову епоху.

5. Використання результатів роботи. Положення та результати дисертаційної роботи, запропоновані до практичного використання у Департаменті освіти та науки Хмельницької обласної військової адміністрації (довідка № 5147-29/2024 від 25.12.2024), Департаменті економічного розвитку Хмельницької обласної військової адміністрації (довідка № 2078-6/2024 від 19.12.2024), Постійній комісії з питань гуманітарної та соціальної політики Хмельницької районної ради (довідка № 08-14/2024 від 23.12.2024), Управлінні Державної міграційної служби України в Хмельницькій області (довідка про впровадження № 6801.5/432-25 від 08.01.2025 р.), ГО "Вінницький Бізнес Клуб" (довідка про впровадження № 3/14 від 17.12.2024 р.), ТОВ «БЕМБІ» (довідка про впровадження № В-14-2 від 10.12.2024 р.), що підтверджує їх прикладну значимість та перспективи впровадження отриманих результатів у роботі організацій та підприємств.

Основні теоретичні положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Хмельницького національного університету під час підготовки та викладання дисциплін: «Управління персоналом», «Економіка праці і соціально-трудові відносини», «Соціальна економіка», «Digital-економіка».

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі. Дисертаційна робота Шевченка Д.В. є самостійно виконаною та завершеною науковою працею, в якій вирішено наукове завдання розробки теоретичних положень та науково-методичних підходів удосконалення системи розвитку та державного регулювання людського капіталу в умовах цифрової трансформації.

Основні положення дисертаційної роботи, наукові результати, висновки, пропозиції та рекомендації, які виносяться на захист, опубліковані у фахових наукових виданнях. З наукових праць, виконаних у співавторстві, у дисертаційній роботі використані ідеї та положення, запропоновані лише особисто автором.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі Міжнародних економічних відносин Хмельницького національного університету, науковий керівник доктор економічних наук, професор, Васильківський Дмитро Миколайович.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Шевченка Дмитра Валерійовича є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення. Стиль викладення в дисертації матеріалів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття. Дисертаційне дослідження відповідає обраній темі, розкриває її та підтверджує, що автором вирішено поставлені у роботі завдання.

7. Перелік публікацій за темою дисертації. Аналіз наукових публікацій, повноти опублікування результатів дисертації та особистого внеску здобувача,

засвідчив, що результати дослідження, які викладені в дисертаційній роботі, повною мірою відображають основні положення та висновки роботи, доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях.

За темою дисертаційної роботи опубліковано 13 наукових праць, загальним обсягом 3,46 друк. арк., з яких особисто автору належить 2,86 друк. арк., у тому числі: 1 одноосібна стаття у іноземному виданні, (обсягом 0,38 друк. арк.); 6 статей у наукових фахових виданнях України (обсягом 2,23 друк. арк., з яких особисто автору належить 1,69 друк. арк.); 6 наукових публікацій, що додатково відображають результати дослідження (обсягом 0,85 друк. арк., з яких особисто автору належить 0,79 друк. арк.).

Список публікацій здобувача за темою дисертації:

а) в яких опубліковані основні наукові результати:

– у наукових фахових виданнях України, у тому числі які входять до міжнародних наукометричних баз даних:

1. Шевченко Д.В. Відтворення людського капіталу як системи економічних відносин / Д.В. Шевченко // Вісник Хмельницького національного університету.- 2019.- № 6, Том 1.- С. 277-281. (0,37 друк. арк.). **Індексується і реферується в базах даних:** *Index Copernicus, Google Scholar, НБУ ім. В. І. Вернадського.*

2. Шевченко Д.В. Інвестиції в людський капітал як фактор підвищення конкурентних переваг економіки / Д.В. Шевченко // Інноваційна економіка.-2021.- № 5-6 (88).-С. 51-57. (0,36 друк. арк.). **Індексується і реферується в базах даних:** *Index Copernicus, Google Scholar, Eurasian Scientific Journal Index (ESJI), Directory of Research Journals Indexing (DRJI).*

3. Шевченко Д.В. Пріоритети державної політики формування і ефективного використання людського капіталу як чинника економічного зростання / Д.М. Васильківський, Д.В. Шевченко // Вісник Хмельницького національного університету.- 2022.- № 2, Том 1.- С. 53-60. (0,37 друк. арк., з них 0,23 авторські). **Індексується і реферується в базах даних:** *Index Copernicus, Google Scholar, НБУ ім. В. І. Вернадського.*

4. Шевченко Д.В. Соціальне середовище формування людського капіталу України: аналіз та висновки для державної політики / Ю.В. Кравчик, Д.В. Шевченко // INNOVATION AND SUSTAINABILITY.-2022.-№2.-С. 39-49. (0,4 друк. арк., з них 0,2 авторські). **Індексується і реферується в базах даних:** *Index Copernicus, Google Scholar, Crossref, Worldcat, Scilit, University of Oslo Library, Open Ukrainian Citation Index, OUCI.*

5. Шевченко Д.В. Збереження людського потенціалу в умовах війни / О.Ю. Самборська, С.Я. Воскобійник, Д.В. Шевченко // Економіка та суспільство.- 2023.- №. 50. - URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2371>

(0,38 друк. арк., з них 0,16 авторські). **Індексується і реферується в базах даних:** *Index Copernicus, Google Scholar, НБУ ім. В. І. Вернадського, CiteFactor, Eurasian Scientific Journal Index (ESJI).*

6. Шевченко Д.В. Удосконалення системи державного регулювання людського капіталу в Україні / Д.В. Шевченко // *Via Economica*. – 2023. – Вип. 3. – С. 103-108. (0,35 друк. арк.). **Індексується і реферується в базах даних:** *Index Copernicus, Google Scholar, НБУ ім. В. І. Вернадського*.

– у закордонних періодичних наукових виданнях:

7. Шевченко Д.В. Сприяння розвитку людського капіталу в умовах трансформаційних змін: пропозиції та рекомендації / Д.В. Шевченко // *Věda a perspektivy*. – 2023. – № 12 (31). – С. 38-50. (0,38 друк. арк.). **Індексується і реферується в базах даних:** *Index Copernicus, Google Scholar, Research Bible*.

б) які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Шевченко Д.В. Вплив інвестицій на розвиток якісних характеристик людського капіталу в Україні / Д.В. Шевченко // Потенціал економічного розвитку країни та регіонів: фінансові та інноваційно-інвестиційні аспекти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 29 травня 2021 р., Дніпро, 2021. С. 81–85. (0,15 друк. арк.).

9. Шевченко Д.В. Роль людського капіталу в сучасній економіці / Д.В. Шевченко // Економіка сьогодення: планування, управління та аналіз: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів, 27 листопада 2021 р., Львів, 2021. С. 102-104 (0,14 друк. арк.).

10. Шевченко Д.В. Людський капітал в сучасній економіці та його оцінка / Д.В. Шевченко // Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Хмельницький, 21-22 січня 2022 р., Хмельницький, 2022. С. 264-265 (0,14 друк. арк.).

11. Шевченко Д.В. Підвищення ефективності використання людського капіталу як фактору забезпечення міжнародної конкурентоспроможності / Д.В. Шевченко, Д.М. Васильківський // Домінанти розвитку HR-інжинірингу, економіки і бізнесу у XXI столітті в умовах перманентної трансформації національної і світової економік: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції присвяченій, м. Хмельницький 17-18 листопада 2022 р., Хмельницький, 2022. С. 110-112 (0,15 друк. арк., з них 0,09 авторські).

12. Шевченко Д.В. Людський капітал у контексті розвитку регіональної економіки / Д.В. Шевченко // Економічні та соціальні інновації як фактор розвитку економіки», м. Київ, 7 квітня 2023 р., Київ, 2023. С. 56-58 (0,13 друк. арк.).

13. Шевченко Д.В. Шляхи удосконалення системи державного регулювання людського капіталу в Україні / Д.В. Шевченко // Міжнародні економічні відносини: сталий розвиток та діджиталізація, м. Хмельницький, 11 червня 2024 р., Хмельницький, 2024. С. 29-31 (0,14 друк. арк.).

ВВАЖАТИ,

що дисертаційна робота Шевченка Дмитра Валерійовича «Система розвитку та державного регулювання людського капіталу в умовах трансформаційних змін», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради Закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми Хмельницького національного університету зі спеціальності 051 – Економіка

РЕКОМЕНДУВАТИ:

дисертаційну роботу «Система розвитку та державного регулювання людського капіталу в умовах трансформаційних змін», подану Шевченком Дмитром Валерійовичем на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту.

Головуючий публічної презентації
спільного засідання кафедр
«Економіки, аналітики, моделювання
та інформаційних технологій в бізнесі»
та «Міжнародних економічних відносин»
доктор економічних наук, професор

Альона МЕЛЬНИК